MUSIC JOURNAL วารสารเพลงดนตรี

ISSN 0858-9038

Volume 24 No. 7
March 2019

PMCF 2019

9 770858 924070

MUSIC JOURNAL วารสารเพลงดนตรี
Volume 24 No. 7 March 2019

MUSIC JOURNAL วารสารเพลงดนตรี

Volume 24 No. 7
March 2019

สวัสดีผู้อ่านเพลงดนตรีทุกท่าน

ขอต้อนรับผู้อ่านในเดือนมีนาคม ๒๕๖๒ ด้วยภาพบรรยากาศจากงาน Popular Music & Culture Festival ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๑๖-๑๗ กุมภาพันธ์ที่ผ่านมา ซึ่งในงานได้รวบรวมศิลปินชื่อดังหลากหลายวงมาให้ความรู้กันอย่างเต็มที่ ทั้งงานเบื้องหน้าและงานเบื้องหลัง การเขียนเพลง การผลิตงานเพลง โดยวงที่มา ได้แก่ The Richman Toy, Slot Machine, Retrospect, ธีร์ ไชยเดช และอีกหลากหลายวง เชิญพลิกไปอ่านแนวคิดการจัดงานในครั้งนี้จากหัวหน้าสาขาวิชาดนตรีสมัยนิยม ความคิดสร้างสรรค์ในการจัดงาน และแนวทางในการจัดงานครั้งต่อไปได้ในเรื่องจากปก

บทความด้านดนตรีไทย จะพาผู้อ่านมารู้จักกับวงปี่พาทย์มอญ คณะ ช. ศิษย์ชวนบรรเลง ซึ่งเป็นวงดนตรีที่มีชื่อเสียงของจังหวัดราชบุรี ผู้อ่านจะได้เรียนรู้การถ่ายทอดความรู้ทางดนตรี พร้อมทั้งประวัติความเป็นมาของวง ซึ่งถือเป็นรากฐานสำคัญของวัฒนธรรมทางดนตรีไทย

สำหรับผู้อ่านที่สนใจด้านเทคโนโลยีดนตรี พลิกไปอ่านบทความ Sound Synthesis Tutorial: Ambient Worship Pad ซึ่งจะอธิบายเกี่ยวกับ ambient music และวิธีในการสร้าง ambient synth pad

นอกจากนี้บทความสาระทางดนตรีที่หลากหลายจากนักเขียนประจำ ทั้ง Music Entertainment, Voice Performance และ The Bach Journey พร้อมให้ผู้อ่านติดตามเช่นเคยค่ะ

ดวงฤทัย โพคะรัตน์ศิริ

เจ้าของ
วิทยาลัยดุริยางคศิลป์
มหาวิทยาลัยมหิดล

บรรณาธิการ
ดวงฤทัย โพคะรัตน์ศิริ

หัวหน้ากองบรรณาธิการ
นิธิมา ชัยชิต

ที่ปรึกษากองบรรณาธิการ
สนอง คลังพระศรี
Kyle Fyr

ฝ่ายภาพ
คนึงนิจ ทองใบอ่อน

ฝ่ายศิลป์
จรูญ กะการดี
นรเศรษฐ์ รังหอม

พิสูจน์อักษรและรูปเล่ม
ธัญญวรรณ รัตนภพ

เว็บมาสเตอร์
ภรณ์ทิพย์ สายพานทอง

ฝ่ายสมาชิก
สุพรรษา ม้าห้วย

สำนักงาน
วิทยาลัยดุริยางคศิลป์
มหาวิทยาลัยมหิดล
(วารสารเพลงดนตรี)
๒๕/๒๕ ถนนพุทธมณฑลสาย ๔
ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล
จังหวัดนครปฐม ๗๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๘๐๐ ๒๕๒๕-๓๔
ต่อ ๓๑๑๓
โทรสาร ๐ ๒๘๐๐ ๒๕๓๐
musicmujournal@gmail.com

พิมพ์ที่
หยินหยางการพิมพ์
โทรศัพท์ ๐ ๒๙๐๓ ๘๖๓๖
๐ ๒๔๔๓ ๖๗๐๗

จัดจำหน่าย
ร้านค้าวิทยาลัยดุริยางคศิลป์
โทรศัพท์ ๐ ๒๘๐๐ ๒๕๒๕-๓๔
ต่อ ๒๕๐๔, ๒๕๐๕

กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการพิจารณาคัดเลือกบทความลงตีพิมพ์โดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า สำหรับข้อเขียนที่ได้รับการพิจารณา กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะปรับปรุงเพื่อความเหมาะสม โดยรักษาหลักการและแนวคิดของผู้เขียนแต่ละท่านไว้ ข้อเขียนและบทความที่ตีพิมพ์ ถือเป็นทัศนะส่วนตัวของผู้เขียน กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย และไม่ขอรับผิดชอบบทความนั้น

สารบัญ
Contents

Dean's Vision

04
ประสบการณ์จากการเดินทาง
ณรงค์ ปรางค์เจริญ
(Narong Prangcharoen)

Cover Story

08
Popular Music & Culture Festival ครั้งที่ ๒
อัคราวิชญ์ พิริโยดม
(Akarawit Piriyodom)

Getting Ready
14
Pedagogy Tools for Applied Music Teachers: Excelling at "The Other Stuff"
Joseph Bowman
(โจเซฟ โบว์แมน)

Music Entertainment
16
เพลงไทยสากลที่มาจาก เพลงไทย (ของ) เดิม (ตอนที่ ๔)
กิตติ ศรีเปารยะ
(Kitti Sripaurya)

Thai and Oriental Music
26
ปี่พาทย์มอญ คณะ ช.ศิษย์ชวนบรรเลง
ธันยาภรณ์ โพธิกาวิน
(Dhanyaporn Phothikawin)

Voice Performance
30
Solitude Chapter 4
Haruna Tsuchiya
(ฮารุนะ ซึชิยะ)

Music Technology
34
Sound Synthesis Tutorial: Ambient Worship Pad
Michael David Brice
(ไมเคิล เดวิด ไบรซ์)

The Bach Journey

42
ตามรอยเส้นทาง Bach (ตอนที่ ๒๓)
ฮิโรชิ มะซึชิม่า
(Hiroshi Matsushima)

Review

52
Children's Day Concert "PETER AND THE WOLF" (๑๑-๑๒ มกราคม ๒๕๖๒)
นิอร เตรัตนชัย
(Ni-on Tayrattanachai)

58
โรงละคร La Scala: บทบาทของพิพิธภัณฑ์ศิลปะกับการเรียนรู้ของมนุษย์
ณัฐชยา นัจจนาวากุล
(Nachaya Natchanawakul)

คณบดีพร้อมคณะศึกษาดูงานหน้าห้องแสดงผลงานของ Robert Rauschenberg

ประสบการณ์จากการเดินทาง

เรื่อง:
ณรงค์ ปรางค์เจริญ (Narong Prangcharoen)
คณบดีวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

คณบดีพร้อมคณะศึกษาดูงานกับผลงานชื่อ Collection (1954/1955) ของ Robert Rauschenberg

การเดินทาง เป็นเสมือนส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ เมื่อได้เดินทางมาก ก็จะเห็นโลกที่กว้างขึ้น เห็นการพัฒนาของสถานที่ต่างๆ และการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคปัจจุบัน หลายคนไม่เห็นคุณค่าของเวลาที่ได้เดินทาง เพราะไม่อยากเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของตนเอง เนื่องจากการเดินทางทำให้ตารางเวลาที่เราคุ้นเคย สถานที่ที่เราคุ้นเคย และคนรอบตัวของเราเปลี่ยนไป ทำให้เราต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เราจะได้พบเจอ ต้องปรับตัวกับเหตุการณ์ที่เราคาดเดาไม่ได้ ทำให้หลายคนไม่ชอบการเดินทาง โดยเฉพาะการเดินทางไปต่างประเทศ ที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งภาษาและวัฒนธรรม แต่อย่างที่ได้กล่าวไปแล้ว การเดินทางจะทำให้คนที่เดินทางได้เรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ๆ เรียนรู้การปรับตัวที่จะเกิดขึ้น และได้เห็นการดำเนินการและการบริหารจัดการขององค์กรอื่น เรียนรู้จากตัวอย่างของคนอื่น ซึ่งในที่สุดจะช่วยให้สามารถนำมาพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น

เมื่อวันที่ ๖-๑๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๒ ผมได้มีโอกาสร่วมเดินทางไปศึกษาดูงานที่ประเทศสหรัฐอเมริกา กับทีมงานและกลุ่มศิลปินรุ่นใหม่ที่ชนะรางวัล Young Thai Artist Award (รางวัลถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี) ซึ่ง

เด็กนักเรียนมาทัศนศึกษาที่พิพิธภัณฑ์ SFMOMA

เป็นรางวัลที่ได้รับความร่วมมือจากสถาบันชั้นนำต่างๆ และได้รับการสนับสนุนหลักจากมูลนิธิเอสซีจี ทั้งด้านการจัดการประกวดแข่งขัน และด้านการเดินทางในครั้งนี้ ซึ่งบุคคลที่ร่วมเดินทางประกอบด้วยบุคคลจากหลายสาขาคือ สาขาศิลปะ ๒ มิติ สาขาศิลปะ ๓ มิติ สาขาการประพันธ์ดนตรี สาขาภาพถ่าย สาขาภาพยนตร์ และสาขาวรรณกรรม ทำให้การเดินทางครั้งนี้เต็มไปด้วยบุคคลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางศิลปะหลายด้านที่สามารถแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ เพื่อเก็บเกี่ยวเป็นแรงในการสร้างผลงานทางด้านศิลปะในแง่มุมที่กว้างขึ้น เนื่องจากได้มีการสร้างแรงบันดาลใจให้กันและกัน ผ่านการสนทนาและผ่านการอธิบายจากผลงานตามพิพิธภัณฑ์ที่ได้ไปดูงานและสถานที่ต่างๆ ทำให้เกิดองค์ความรู้ที่ผสมผสานกันมากขึ้น เพื่อสร้างงานที่มีรูปแบบใหม่ในอนาคต

การเดินทางครั้งนี้ คณะเดินทางได้เริ่มจากการเรียนรู้สถานที่ต่างๆ ที่เมืองซานฟรานซิสโกและเมืองลอสแอนเจลิส รัฐแคลิฟอร์เนีย คณะเดินทางได้ไปเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ใหญ่ รวมไปถึง SFMOMA, LACMA และ Bower Museum เป็นต้น ซึ่งแต่ละพิพิธภัณฑ์มีทั้ง collection ที่เหมือนและแตกต่างกัน ที่เป็นจุดเด่นคือ การได้เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์พร้อมกับศิลปินที่เข้าใจงานเหล่านั้นเป็นอย่างดีเยี่ยม ทำให้การเข้าชมมีสีสันและองค์ความรู้ที่ครบถ้วน เมื่อเดินพร้อมฟังการอธิบายถึงการสร้างงานต่างๆ ทำให้เกิดแรงบันดาลใจ ไม่น่าเบื่อ และทำให้เวลาทั้งวันของการชมศิลปะไม่พอเพียงกับการเข้าชมผลงานที่มากมาย จุดที่น่าสังเกตคือเมื่อมองงานศิลปะเหล่านั้นด้วยการให้เวลาที่มากพอ จะเห็นความลึกซึ้งของผลงานเหล่านั้น ที่ไม่สามารถหาได้จากเพียงการชมภาพถ่ายของผลงานเหล่านั้น

ที่ผมชื่นชอบมากๆ คือ ผลงานของมาร์ค รอธโก (Mark Rothko) และผลงานของโรเบิร์ต เราเชนเบิร์ก (Robert Rauschenberg) ที่ SFMOMA ซึ่งสร้างแรงบันดาลใจเป็นอย่างมาก งานที่ดูเหมือนไม่ซับซ้อนแต่แสดงอารมณ์ที่ซับซ้อนของมาร์ค รอธโก เมื่อยิ่งมองยิ่งน่าหลงใหล มาร์ค รอธโก พูดว่า "สัมผัสของความเศร้าสลดอยู่กับผมตลอดเวลาที่เขียนภาพ" เขาพยายามสื่อความรู้สึกเหล่านั้นออกมาได้อย่างซับซ้อนจากภาพที่เขาวาด ในท้ายที่สุดเขาได้ฆ่าตัวตาย ทั้งๆ ที่ประสบความสำเร็จในการเป็นศิลปินอย่างมาก ผลงานของเขาเน้นความสำคัญของประสบการณ์ส่วนตัวของผู้ชม ที่จะถูกดึงดูดเข้าไปให้สัมผัสกับความสัมพันธ์อันซับซ้อน ผ่านสีที่เข้มข้นแต่แสดงให้เห็นถึงความเคลื่อนไหวบนผืนผ้าใบ ที่แสดงให้เห็นความอ่อนแอทางอารมณ์ ความงดงามไม่ได้บ่งบอกด้วยความสวยงาม แต่ถูกสร้างสรรค์ผ่านการใช้สี ซึ่งเป็นแนวคิดที่เปิดให้ผู้ชมได้มีโอกาสค้นหาความเป็นตัวตนและอารมณ์ของตนเอง แสดงให้เห็นถึงสัจธรรมว่า แม้กระทั่งสีดำ ก็ไม่มีสีดำแท้ สีดำยังมีความแตกต่าง ยังสามารถเปรียบเทียบได้ สร้างแรงบันดาลใจให้ผมเข้าใจในการมองหลายๆ สิ่งในชีวิต ทำให้เข้าใจว่าเรื่องที่ร้าย หรือเรื่องที่ดี มันไม่มีจริง ทั้งหมดมีแต่เรื่องที่มันเกิดขึ้น จิตใจของเราเป็นคนสั่งและจำแนกเรื่องต่างๆ ว่า เรื่องที่เราชอบเป็นเรื่องดี เรื่องที่เราไม่ชอบเป็นเรื่องไม่ดี แต่เราเองจะสามารถแน่ใจได้อย่างไรว่า เราสามารถแยก จำแนกเรื่องดีหรือไม่ดีได้อย่างถ่องแท้ เมื่อแม้กระทั่งตัวเราเองยังมีความรู้สึกที่ดีหรือไม่ดี ขึ้นอยู่กับอารมณ์และความรู้สึกของเราและสิ่งต่างๆ รอบๆ ตัวเรา ยกตัวอย่างเช่น วันที่เราไม่ค่อยยุ่ง เมื่อมีนัดหมายแล้วคนที่นัดมาสาย เราอาจจะรู้สึกอารมณ์เสียที่ผู้ที่นัดมาสาย ทำให้เสียเวลาในการรอ แต่ในทางกลับกัน เราอาจจะรู้สึกอารมณ์ดีและดีใจที่บุคคลที่เรานัดหมายมาสายในวันที่ยุ่งเหยิงเพียงเพราะเราได้มีเวลาพักเพียง

ไม่กี่นาที ก่อนที่นัดหมายนั้นจะมาจากการเยี่ยมชมงานเหล่านี้ สร้างแรงบันดาลใจให้ผมมองเรื่องต่างๆ ในชีวิต และเข้าใจความซับซ้อนของเรื่องต่างๆ ได้ดีขึ้น ทำให้เข้าใจว่า งานศิลปะเป็นเรื่องที่ขาดไม่ได้ เป็นเรื่องที่ต้องอยู่คู่กับมนุษย์ต่อไป เพราะสามารถสร้างแรงบันดาลใจที่ยิ่งใหญ่ให้แก่มนุษย์อย่างมากจริงๆ

ในระหว่างการเดินชม ก็มีผู้ที่จัดกิจกรรมต่างๆ พาขบวนของเด็กที่มาทัศนศึกษาที่พิพิธภัณฑ์ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สร้างสรรค์อย่างมาก เพราะทำให้เด็กๆ ได้มีโอกาสสัมผัสกับงานศิลปะที่มีชื่อเสียง และเกิดการเรียนรู้จากการเข้าชมศิลปะเหล่านั้น ผู้นำการชมได้สร้างกิจกรรมต่างๆ ประกอบกับการบรรยาย เพื่อให้เด็กเข้าใจว่าต้องมองงานศิลปะเหล่านั้นอย่างไร เพื่อจะได้สร้างความเข้าใจและสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ตนเองและนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจจะเป็นเรื่องที่ขาดหายไปในสังคมไทย เนื่องจากคนไทยไม่ค่อยสนใจในการเดินชมพิพิธภัณฑ์ เพราะคิดว่าเป็นเรื่องเก่า แต่ถ้ามองให้ดี เราจะเข้าใจว่า อดีตเหล่านั้นไม่เคยเก่า และยังสามารถกลับมาย้อนใช้เตือนสติและสอนเราได้เสมอ อยู่ที่ว่าเราจะมองเห็นเรื่องเหล่านั้นหรือไม่ ถ้าไม่ศึกษาเรื่องราวของอดีต เราคงไม่รู้จักความสำเร็จและความผิดพลาดที่คนอื่นทำ เราอาจจะสร้างความผิดซ้ำเติมเพราะไม่ได้เรียนรู้จากคนรุ่นเก่า ทำให้เสียเวลาที่จะสร้างความสำเร็จได้ในระยะเวลาที่เหมาะสม จากการสังเกตกิจกรรมของเด็กที่เข้ามาเยี่ยมชม ทำให้ผมเข้าใจว่า เด็กๆ ของประเทศสหรัฐอเมริกามีความกล้าในการแสดงออกและนำเสนอความคิดสร้างสรรค์ เพราะได้มีการฝึกฝนและฝึกหัดตั้งแต่อายุยังน้อย และมีการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง ทำให้พัฒนาความเป็นตัวของตัวเองได้อย่างดี มันคือภาพสะท้อนของการศึกษาที่นำศิลปะเข้ามาแทรกในการเรียนรู้ เพื่อสร้างความคิดสร้างสรรค์และการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับเยาวชน ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญที่ในหลายๆ สังคมอาจจะไม่ได้ให้ความสำคัญ เราอาจจะมีคำถามว่า แล้วจะต้องสร้างแรงบันดาลใจให้กับเด็กจำนวนเท่าไหร่ จึงจะสามารถกระตุ้นการเรียนรู้ และต้องให้มีส่วนร่วมจากเด็กจำนวนเท่าไหร่ ในแง่การส่งเสริมการเรียนรู้ ผมคิดว่าจำนวนของเด็กที่ได้รับการสร้างแรงบันดาลใจไม่สำคัญเท่ากับการจุดประกายความฝันให้แก่เยาวชนเหล่านั้น เพราะเราไม่สามารถรู้อนาคตได้ว่า เด็กและเยาวชนเหล่านั้น จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สร้างสรรค์สิ่งต่างๆ ที่ยิ่งใหญ่ให้แก่โลกของเราหรือไม่ แต่เราสามารถมั่นใจได้ว่า เราจะสร้างผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพที่ดี เพื่อสร้างสังคมที่ดีในอนาคตได้อย่างแน่นอน

คณบดีกับผลงานชื่อ *No. 14, 1960 (1960)* ของ Mark Rothko

Popular Music & Culture Festival ครั้งที่ ๒

เรื่อง:
อัคราวิชญ์ พิริโยดม (Akarawit Piriyodom)
หัวหน้าสาขาวิชาดนตรีสมัยนิยม
วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

"วิชาการ" และ "ศิลปะ" สองคำนี้ เป็นคำที่ผมและทีมงาน Popular Music & Culture Festival (PMCF) พยายามผสมผสานให้เข้ากัน จนเป็นงานเทศกาลดนตรีที่มีหลักทางวิชาการสอดแทรกอยู่ในทุกช่วงของงาน

อันที่จริงส่วนตัวผมเองก็ยังหาคำตอบมาโดยตลอดว่า ศิลปะมันสามารถอยู่ร่วมกันกับวิชาการได้หรือไม่ และยังจะหาคำตอบต่อไป ผมเจอทางตันในหลายๆ ครั้ง เวลาที่วิชาการเองไม่สามารถควบคุมหรือสั่งให้ความคิดสร้างสรรค์และอารมณ์อันหลากหลายของมนุษย์หลั่งออกมาตามหลักการทางวิชาการได้ มันเป็นช่วงจังหวะที่สำคัญมาก ที่จะเห็นศิลปินสักกลุ่มได้แสดงและสั่งให้ความคิดสร้างสรรค์ได้ประจักษ์ต่อหน้าทุกคน แล้วผมเองก็จะเตรียมตัวนำหลักการที่จะนำเข้าสู่ความเป็นวิชาการประกบคู่ไปพร้อมกับความคิดสร้างสรรค์ที่หลั่งมาไม่หยุดจากศิลปินที่ผมเชิญมา และนำมาพัฒนาต่อในงานครั้งต่อไป

แต่จะเป็นการเสียเวลา ถ้าเรามัวหาคำตอบ แต่ไม่ทำหรือสร้างอะไรสักที พวกเราทีมงานเจอประเด็นที่สำคัญเป็นอย่างมากสำหรับสายอาชีพของศิลปิน นั่นก็คือ "เบื้องหลัง" ของงานทั้งหมด ก่อนที่จะมาเป็นเพลงให้ทุกคนได้ยิน หรือการแสดงโชว์ที่มันส์สุดเหวี่ยง จนทำให้ใครหลายคนต้องออกแรงเต้น โยกหัว ส่ายเอวกันได้นานถึง ๒-๓ ชั่วโมง งานเบื้องหลังหรืองานหลังบ้านจึงเป็น concept ที่สำคัญของงาน PMCF ครั้งที่ ๒ เป็นอย่างมาก

เบื้องหลังในช่วงแรกของงาน เราจัดหอแสดงดนตรีให้เป็นห้องอัดและให้วง The Richman Toy โดยมี วีรณัฐ ทิพยมณฑล (แจ๊ป) และ พีระนัต สุขสำราญ (เงาะ) ทำ workshop และเขียนเนื้อเพลงและทำนองให้วง Slot Machine เราให้วง Slot Machine ซึ่งมี คาริญญ์ยวัฒ ดุรงค์จิรกานต์ (เฟิร์ส) อธิราช ปิ่นทอง (แก๊ก) เจนวิทย์ จันทร์ปัญญาวงศ์ (วิทย์) นำเนื้อเพลงและทำนองที่แจ๊ปและเงาะได้เขียนขึ้น มาเรียบเรียงต่อให้ผู้คนดูกันสดๆ

อันที่จริง จะไม่มีทางได้เห็นลักษณะการทำงานแบบนี้ จากศิลปินอย่างแน่นอน และมันก็ค่อนข้างจะเป็นความลับ ผมเป็นกังวลมากเพราะรูปแบบของงานมันเป็นการไปล้วงความลับบางอย่างของศิลปิน ถ้าศิลปินไม่พร้อมที่จะให้ งานนี้คงจบไม่สวยอย่างแน่นอน

ช่วงเวลาในการเขียนเนื้อเพลงและเรียบเรียง เราได้เห็นขั้นตอนในการเขียนเนื้อ การวิเคราะห์นิสัยวิถีชีวิตในเชิงลึก การเห็นนัยที่แอบซ่อนไว้ในบทเพลงอย่างละเอียดของวง The Richman Toy ความคิดสร้างสรรค์ที่หลุดลอย กับไอเดียที่บรรเจิดไปพร้อมๆ กับอินเนอร์ที่น่าทึ่งของวง Slot Machine ตลอดการเรียบเรียงทำให้ผมเองรู้สึกลึกซึ้งกับบทเพลง

ของ Slot Machine มากขึ้น ผมเชื่อว่าผู้ร่วมงานในวันนั้นก็คงรู้สึกเช่นเดียวกับผม การได้เห็นมุมมองต่างๆ ที่แปลกไปจากการได้ยิน มันช่างเพิ่มอรรถรสในการเสพงานศิลปะเสียเหลือเกิน นี่คือส่วนหนึ่งในการพัฒนาความเป็นเลิศในการฟัง

ถ้าเราพัฒนาสิ่งเหล่านี้ไปให้ไกลทั่วถึงทั้งประเทศได้ ผมเชื่อว่าผลงานเพลงของคนไทยที่จะผลิตขึ้นมาในอนาคต จะมีความหลากหลายและมีคุณภาพเพิ่มขึ้นอย่างแน่นอน มันเป็นการพัฒนาสังคมอย่างหนึ่ง

และเบื้องหลังอีกช่วงหนึ่งในงานนี้คือ เรานำช่วงที่ดูเหมือนจะน่าเบื่อที่สุด นั่นคือ ช่วงซาวด์เช็คเรานำมาเป็นโชว์ ช่วงนี้เป็นช่วงที่เราจะได้อธิบายถึงรายละเอียดของอุปกรณ์ต่างๆ ในการแสดงโชว์อย่างละเอียด พร้อมสไลด์ความรู้ ที่มีตัว QR code สามารถโหลดไปศึกษาต่อที่บ้านได้ งานนี้ต้องขอบคุณ อาจารย์กฤตธรรม ขาวแจ้ง (บรูซ) ที่มาช่วยให้ความรู้เชิงลึกในหัวข้อนี้ และเราหวังเหลือเกินว่า ความรู้เรื่องอุปกรณ์และเทคโนโลยีจะช่วยสร้างความเข้าใจให้แก่ศิลปิน เพื่อต่อยอดเรื่องการสื่อสารและสร้างความเข้าใจในการทำงานร่วมกันกับ sound engineer และ technician เพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ต่อไป

วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ เป็นสถาบันการศึกษาที่สอนดนตรี และผลิตเด็กออกไปหลายรุ่น ออกไปเป็นนักดนตรี Backup ให้ศิลปินก็มากพอสมควร แต่นั่นก็เป็นแค่ผลพลอยได้ สิ่งที่ทางสาขาวิชาดนตรีสมัยนิยม

nord

KASIKORNBANKGROUP
YAMAHA
BEATLES

ต้องการก็คือ “เราจะผลิตศิลปินที่คิดงานเองได้” โดยงาน PMCF จะเป็นศูนย์รวมแห่งศิลปะแขนง popular ที่รวมเอาศิลปินชั้นนำในระดับสากลมาแสดงในงานทุกๆ ปี และสอดแทรกความรู้ไว้ให้ไม่มีที่สิ้นสุด

นอกเหนือจากที่พูดมาแล้วนั้น ยังมีโชว์เต็มๆ จากศิลปินชั้นนำ เช่น Somkiat, Penguin Villa, Retrospec, Slot Machine, Thee Chaiyadej, Ebola, Whal & Dolph, Earth Patravee รวมทั้งวงของนักศึกษาและศิษย์เก่า อย่าง Apollo13, Genesis, ข้าวฟ่าง และ Markmywords

สิ่งหนึ่งที่ผมได้ประโยชน์จากงานนี้อย่างเป็นรูปธรรมก็คือ เรื่องของการดึงหรือสร้างสภาวะของความคิดสร้างสรรค์ ถ้าสังเกตในวันนั้นในช่วง Workshop วง Slot Machine แทบจะไม่ได้จับเครื่องมือหรืออุปกรณ์

เลย วงถ่ายทอดแต่สิ่งที่ตนได้ยิน หรืออยากจะให้เป็น ลักษณะในวันนั้น ทำให้ผมและคนดูแทบอึ้ง นั่นคือ เราเห็นมือเบส (แก๊ก) ผู้ออกไอเดียเป็นหลัก เดินรอบเวที คิดไป สนุกไป งานเกิด เดินวนรอบเวที นั่งพัก เต้นไป ร้องไป แสดงไอเดีย จับอารมณ์ เต้นไป ร้องไป แสดงไอเดียไป นั่งพัก แสดงไอเดีย วนไปเรื่อยๆ จนงานเสร็จ มันแสดงให้เห็นว่า เราควรแบ่งหน้าที่กันให้ชัดเจน คือ คนคิดก็คิดไป คนตัดต่อโปรแกรมก็ทำไป คนหาซาวด์ก็หาไป และเราไม่คิดไม่ฝันเลยว่า วงอย่าง Slot Machine ซึ่งดูจากภายนอกผ่าน mv หรือภาพโปรโมต และตามงานโชว์ ดูเหมือนจะเป็นวงที่เข้าถึงยาก มีมาดที่เคร่งขรึม น่ากลัว แต่กลับมีความร่าเริง สนุกสนาน อารมณ์ดี ไม่มีความเก๊กใดๆ นั่นเป็นสิ่งที่ผมเชื่อว่า คือประตูแห่งความคิดสร้างสรรค์

จบงานในครั้งนี้ ผมเห็นเรื่องหนึ่งที่สำคัญจากศิลปินทุกคน นั่นคือ การแบ่งหน้าที่ การเลือกใช้อัตตาตัวตน (อีโก้) ในทางที่ถูก การรักษาภาพพจน์หรือห่วงหล่อผิดที่ผิดทาง อาจปิดกั้นความสร้างสรรค์ไม่ให้บังเกิดขึ้นได้

หน้าที่ของเราในฐานะของอาจารย์ซึ่งเป็นบุคคลที่มีหน้าที่โดยตรงที่จะช่วยพัฒนาสังคมและหลักสูตร เราต้องแฝงอิสระและประตูแห่งความคิดสร้างสรรค์ไว้ตามจุดต่างๆ ในหลักแห่งวิชาการ ถึงแม้ตายไป คนทำต่อจะต้องสนุกที่จะทำต่อ และพัฒนาต่อได้ นั่นเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง

Children's Day Concert "PETER AND THE WOLF" (๑๑-๑๒ มกราคม ๒๕๖๒)

เรื่อง:
นิอร เตรัตนชัย (Ni-on Tayrattanachai)
อาจารย์ประจำสาขาวิชาดนตรีศึกษา
วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

เมื่อต้นเดือนมกราคมที่ผ่านมา วงดุริยางค์ฟิลฮาร์โมนิกแห่งประเทศไทย หรือวงทีพีโอ ได้จัดคอนเสิร์ตเนื่องในโอกาสวันเด็ก ในชื่อคอนเสิร์ต "Peter and the Wolf" ความยาวในการแสดง ๑ ชั่วโมง ๔๐ นาที ซึ่งโปรแกรมที่เลือกมาใช้ในการแสดงได้ถูกจัดเรียงไว้อย่างลงตัว ภายใต้การควบคุมวงของ ดร.ธนพล เศตะพราหมณ์ (Dr. Thanapol Setabrahmana) ผู้ที่ประสบความสำเร็จในการร่วมแสดงกับวงดุริยางค์ฟิลฮาร์โมนิกแห่งประเทศไทยมาแล้วหลายครั้ง โดยมีผู้บรรยายรับเชิญ อาจารย์ Ben Dooley และคณะหุ่นสายเสมา (Sema Thai Marionette) ที่มาร่วมสร้างสีสันให้แก่การแสดงในครั้งนี้

ความพิเศษอีกอย่างหนึ่งที่แตกต่างจากการแสดงอื่นๆ ของวงดุริยางค์ฟิลฮาร์โมนิกแห่งประเทศไทยที่ผ่านมา คือ การเล่านิทานประกอบการแสดง รวมไปถึงการบรรยายเกี่ยวกับเครื่องดนตรีต่างๆ ที่ใช้ในวงออร์เคสตรา ซึ่งบทเพลงที่ถูกเลือกมาแสดงนั้นส่วนมากเป็นบทเพลงคลาสสิกที่มีความน่าสนใจ เหมาะกับกลุ่มผู้

ฟังส่วนใหญ่ที่เป็นเด็กและเยาวชน เพราะบทเพลงต่างๆ ที่ถูกเลือกมานั้น เป็นบทเพลงที่ฟังง่ายและสนุกสนาน นอกจากจะได้ความรู้เรื่องเครื่องดนตรีในวงออร์เคสตราแล้ว ผู้ชมทั้งเด็กและผู้ใหญ่ยังได้รับความเพลิดเพลินจากนิทานที่นำมาเล่าในงานคอนเสิร์ตนี้ ถึงแม้การแสดงดังกล่าวจะจัดโปรแกรมมาเพื่อให้ตรงกับกลุ่มผู้ฟังในวัยเด็กก็ตาม แต่วงดุริยางค์ฟิลฮาร์โมนิกแห่งประเทศไทยก็ยังคงเปี่ยมไปด้วยคุณภาพและความเป็นมืออาชีพได้เหมือนทุกครั้งในการถ่ายทอดบทเพลง ซึ่งก่อให้เกิดความประทับใจ สังเกตได้จากเสียงหัวเราะของเด็กๆ การจัดการแสดงในครั้งนี้ ถือได้ว่าเป็นการมอบของขวัญที่ยอดเยี่ยมชิ้นหนึ่งให้แก่ผู้ฟังตัวน้อยสำหรับงานวันเด็กในปีนี้

ก่อนการแสดงจะเริ่มต้นขึ้น ตามธรรมเนียมการแสดงของวงทีพีโอ จะมีการให้ความรู้แก่ผู้ฟังที่อาจจะยังไม่คุ้นเคยกับบทเพลงที่ใช้ในการแสดง หรือสำหรับผู้ฟังที่ต้องการความลึกซึ้งในการฟังและอรรถรสในการฟังมากยิ่งขึ้น (Pre-concert talk) โดยผู้ที่มาให้ความรู้ในรายการนี้ คือ วาทยกรผู้ควบคุมวง ดร.ธนพล เศตะพราหมณ์ ซึ่งกล่าวถึงความเป็นมาของบทเพลง ผู้แต่ง เนื้อหา รวมทั้งแนะนำให้ผู้ฟังได้รู้จักกับคณะหุ่นสายเสมา (Sema Thai Marionette) หุ่นเชิดที่จะมาสร้างสีสันและนำเด็กๆ ร่วมผจญภัยไปกับการแสดง Peter and the Wolf

สำหรับผู้ที่คุ้นเคยกับการฟังคอนเสิร์ตของวงดุริยางค์ฟิลฮาร์โมนิกแห่งประเทศไทยจะทราบดีว่า บทเพลงที่ใช้บรรเลงเพื่อเปิดคอนเสิร์ต ส่วนใหญ่จะเป็นเพลงไทยที่ถูกนำมาเรียบเรียงใหม่ การแสดงครั้งนี้ได้นำบทเพลง "พม่าเขว" ซึ่งภายหลังได้นำทำนองเดิมมาแต่งเนื้อเพลงใหม่ และเป็นที่รู้จักกันในนามเพลง "ช้าง" ที่เด็กๆ มักจะร้องติดปากว่า "ช้าง ช้าง ช้าง ช้าง ช้าง น้องเคยเห็นช้างรึเปล่าฯ" นั่นเอง เพลงพม่าเขว เป็นเพลงทำนองเก่า สำเนียงพม่า ในอัตราจังหวะชั้นเดียว จัดอยู่ในประเภทเพลงเกร็ด ภายหลังครูบุญยงค์ เกตุคง นำทำนองไปแต่งเป็นเพลงเถา เรียกชื่อใหม่ว่า เพลง "ชเวดากอง" แต่บทเพลงที่นำมาบรรเลงในครั้งนี้ ถูกเรียบเรียงเสียงประสานขึ้นใหม่โดยพันเอก ประทีป สุพรรณโรจน์ ซึ่งวงทีพีโอบรรเลงเพลงนี้ได้อย่างสง่างาม สนุกสนาน และมีสีสัน (Tone color) ที่แตกต่างกันในแต่ละท่อน โดยระหว่างแสดงนั้น มีกลุ่มผู้ฟังตัวน้อยร้องเพลงช้างคลอไปกับเสียงเพลงที่บรรเลง การนำเพลงช้างมาเป็นเพลงเปิดงาน ถือเป็นการจัดโปรแกรมที่ชาญฉลาด เพราะเป็นบทเพลงที่ทุกคนรู้จัก ทำให้บทเพลงนี้สามารถดึงดูดกลุ่มผู้ฟังทุกเพศทุกวัยให้จับจ้องไปที่หน้าเวที และรอคอยฟังบทเพลงต่อไปอย่างใจจดใจจ่อ

หลังสิ้นเสียงปรบมือจากผู้ชมที่มากันเต็มหอแสดง ผู้อำนวยเพลงก็นำ

เด็กๆ และผู้ชมเข้าสู่บทเพลงในลำดับการแสดงถัดไป ซึ่งรายการแสดงนี้ก็ถือว่าเป็นรายการที่น่าสนใจไม่แพ้บทเพลงแรกเลยทีเดียว บทเพลง "The Young Person's Guide to the Orchestra" ถูกประพันธ์โดย Benjamin Britten (ค.ศ. ๑๙๑๓-๑๙๗๖) ถือเป็นบทเพลงที่สร้างความประทับใจให้แก่เด็กๆ และกลุ่มผู้ชมทุกคนเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นบทเพลงที่แนะนำให้กลุ่มผู้ฟังได้รู้จักเครื่องดนตรีในวงออร์เคสตรา The Young Person's Guide to the Orchestra เริ่มต้นด้วยการใช้วงออร์เคสตราทั้งวงนำเสนอ Theme หลักของ Purcell จากนั้นค่อยแนะนำผู้ชมให้รู้จักเสียงและสีสันของเครื่องดนตรีในวงทีละกลุ่มและทีละเครื่องตามลำดับ โดยเริ่มต้นจากกลุ่มเครื่องดนตรี ได้แก่ เครื่องลมไม้ เครื่องสาย เครื่องลมทองเหลือง และเครื่องกระทบ จากนั้นในแต่ละ variations เครื่องดนตรีแต่ละชนิดจะสลับเข้ามาบรรเลงทำนองของตนเอง เช่น ฟลุต พิกโคโล โอโบ คลาริเน็ต บาสซูน เป็นต้น โดยมีผู้บรรยายเป็นผู้บอกชื่อเครื่องดนตรี และแนะนำให้ผู้ฟังได้รู้จักกับเครื่องดนตรีที่อาจจะไม่ค่อยคุ้นเคย เช่น castanet และอื่นๆ จนครบ บทเพลงนี้จบลงด้วย Fugue ซึ่งเป็นเทคนิคการประพันธ์ที่ค่อยๆ นำแนวทำนองต่างๆ สอดแทรกเข้ามาทีละแนวจนถึงจุด Climax หลังจากนั้น Theme หลักของ Purcell ก็ปรากฏขึ้นอีกครั้ง และจบลงอย่างสง่างาม บทเพลงนี้ถือว่าเป็นบทเพลงที่ทำให้เด็กๆ ได้รู้จักกลุ่มของ

เครื่องดนตรี และเครื่องดนตรีในวงออร์เคสตรา ไม่เพียงแต่การเรียนจากรูปภาพเท่านั้น แต่เป็นการสัมผัสได้ด้วยหู ผ่านเสียงเพลงและการบรรยาย ทำให้เกิดประสบการณ์ในการฟัง การมองเห็น การเรียนรู้และจดจำได้ในอนาคต ต้องยอมรับว่าการเลือกโปรแกรมให้เข้ากับ theme งานและกลุ่มผู้ฟังของวงดุริยางค์ฟิลฮาร์โมนิกแห่งประเทศไทยนั้นไม่เคยทำให้ผู้ชมผิดหวังเลยจริงๆ

หลังจากบทเพลง "The Young Person's Guide to the Orchestra" จบลง เสียงปรบมือก็ดังก้องขึ้นอีกครั้งในหอแสดงดนตรี นอกจากเสียงปรบมือแล้ว ยังมีเสียงเล็กๆ ที่แทรกมากับเสียงปรบมืออยู่ตลอดเวลา นั่นก็คือเสียงเด็กๆ ที่หันไปหาผู้ปกครองและคุยกันเรื่องเครื่องดนตรีที่ได้เห็นและได้ยินตลอดทั้งการแสดง ซึ่งหลังจากการแสดงนี้จบลง ก็มีการพักการแสดง เพื่อรอชมการแสดงในช่วงต่อไป

หลังจากที่ผู้ฟังทุกท่านกลับเข้าหอแสดงดนตรีอีกครั้ง ไฟในหอแสดงก็ดับลง และแล้วก็มาถึงไฮไลต์ของงานที่ทุกคนรอคอย นั่นก็คือ นิทานเพลง เรื่อง "Peter and the Wolf" ผลงานการประพันธ์ของนักประพันธ์เพลงที่มีชื่อเสียงชาวรัสเซีย-โซเวียต นั่นก็คือ Sergei Prokofiev (ค.ศ. ๑๘๙๑-๑๙๕๓) Prokofiev ได้รับว่าจ้างจาก Central Children's Theater ในกรุงมอสโก ให้ประพันธ์ดนตรีสำหรับวงออร์เคสตรา โดยมีจุดมุ่งหมายในการเสริมสร้างรสนิยมการฟังดนตรีให้แก่เด็กปฐมวัย เป็นเหตุให้ผลงาน "Peter and the Wolf"

ชิ้นนี้ถูกประพันธ์ขึ้น Prokofiev เป็นผู้แต่งทั้งเนื้อเรื่องและดนตรีด้วยตัวเขาเอง นิทานเพลง เรื่อง “Peter and the Wolf” เป็นเรื่องราวการผจญภัยของ Peter เด็กชายที่ใช้ชีวิตอยู่ในบ้านกลางป่า ที่ห้อมล้อมไปด้วยสัตว์นานาชนิด จนวันหนึ่งมีหมาป่าดุร้ายเข้ามาใกล้บริเวณพื้นที่ของเขา ซึ่งการปรากฏตัวของหมาป่านี่เองที่ทำให้การผจญภัยของ Peter ได้เริ่มต้นขึ้น จนท้ายที่สุดเขาก็สามารถจับหมาป่าและส่งกลับเข้าสวนสัตว์ได้สำเร็จ ความน่าสนใจอีกอย่างหนึ่งของนิทานเพลงเรื่องนี้ คือ การใช้เครื่องดนตรีแทนเสียงสัตว์และตัวแสดงอื่นๆ ในเรื่อง โดย Prokofiev ใช้เสียงฟลุตแทนนก เสียงโอโบแทนเป็ด เสียงคลาริเน็ตแทนแมว เสียงบาสซูนแทนคุณปู่ เสียงเฟรนช์ฮอร์น ๓ ตัว แทนหมาป่า กลุ่มเครื่องสายแทน Peter ทิมปานีและกลองใหญ่แทนเสียงปืนไรเฟิล

นอกจากความสนุกสนานที่ผู้ฟังจะได้รับจากนิทานเพลงเรื่องนี้แล้ว การประพันธ์เพลงก็ถือว่าเป็นเรื่องที่น่าสนใจไม่แพ้กัน เพราะ Prokofiev ใช้เทคนิคการประพันธ์เพลงที่น่าสนใจ ซึ่งรูปแบบการประพันธ์มีโครงสร้างคล้ายกับ Sonata Form โดยเริ่มท่อน Exposition ด้วยการแนะนำตัวแสดงในเรื่อง สำหรับท่อน Development ก็จะเป็นการดำเนินเรื่องราว โดยที่เนื้อหาในท่อนนี้มีความน่าตื่นเต้น ตึงเครียด อีกทั้งดนตรีในท่อนนี้ยังสามารถสื่อความหมายได้อย่างกลมกลืนกับเนื้อเรื่อง เช่น ตอนที่หมาป่าปรากฏตัว หรือตอนที่หมาป่าได้กลืนเป็ดเข้าไปทั้งตัวอย่างหิวโหย ในช่วงท้ายของการแสดง ทำนองประจำตัว Peter ที่

เล่นโดยกลุ่มเครื่องสาย ได้วนกลับมาบรรเลงอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งจะเปรียบได้กับท่อน Recapitulation ลักษณะเด่นที่ผู้ประพันธ์ตั้งใจนำเสนอก็คือการแนะนำให้ผู้ฟังได้รู้จักกับเครื่องดนตรีในวงออร์เคสตรา โดยต้องดำเนินทั้งเนื้อเรื่องและบทเพลงไปพร้อมๆ กัน การแสดงในค่ำคืนนี้ ทั้งผู้อำนวยเพลง นักดนตรี ผู้บรรยาย และคณะหุ่นเชิด สามารถสื่อสารออกมาได้อย่างไร้ที่ติ

หลังจากชัยชนะและการผจญภัยของ Peter จบลง รอยยิ้ม เสียงหัวเราะ ความประทับใจ และเสียงปรบมือจากผู้ฟังก็ปรากฏขึ้นในหอแสดงดนตรี ถึงแม้การแสดงในค่ำคืนนี้จะจบลง แต่ประสบการณ์ในการรับชมและรับฟังของทุกคนจะคงอยู่กับพวกเขาตลอดไป

แม้การแสดงทั้งหมดใช้เวลาไม่ถึง ๒ ชั่วโมง แต่การเตรียมตัว การฝึกซ้อม การเลือกโปรแกรม และเบื้องหลังการแสดงดังกล่าว ต้องเกิดจากการศึกษาและทุ่มเทของคณะผู้จัดงานหลายส่วน จนต้องยอมรับว่า Children's Day Concert ในปีนี้ของวงดุริยางค์ฟิลฮาร์โมนิกแห่งประเทศไทย ประสบความสำเร็จและได้รับเสียงตอบรับเป็นอย่างดี ทั้งโปรแกรมการแสดงที่ลงตัวและเวลาในการแสดง ซึ่งตลอดทั้งการแสดงสามารถสะกดผู้ฟังตัวน้อยๆ ให้นั่งฟังได้ตั้งแต่ต้นจนจบโดยที่ไม่รู้สึกเบื่อ อีกทั้งบทเพลงแต่ละบทยังสร้างความสนุกสนาน ตื่นเต้นเร้าใจ รอยยิ้ม และเสียงหัวเราะให้แก่ผู้ชมได้เป็นอย่างดี ซึ่งเป็นการต้อนรับวันเด็กในปีนี้ด้วยรอยยิ้มควบคู่ไปกับความรู้เกี่ยวกับเครื่องดนตรีคลาสสิก การแสดงในครั้งนี้ถือเป็นอีกหนึ่งกิจกรรมที่ดีสำหรับครอบครัว และเชื่อเป็นอย่างยิ่งว่า การแสดงของวงดุริยางค์ฟิลฮาร์โมนิกแห่งประเทศไทยจะสามารถสร้างสรรค์ผลงานที่น่าประทับใจเช่นนี้ได้อีก ในการแสดงครั้งต่อๆ ไป